

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: θα εορτάσουμε το Πάσχα οπωσδήποτε

Υπό τις συνθήκες της ανακοινωθείσης από τον Π.Ο.Υ. πανδημίας του κορονοϊού επιβάλλεται να λαμβάνονται καινοτόμες αποφάσεις, ώστε τηρώντας τις υποδείξεις των Αρχών να διαφυλάσσεται όχι μόνον η φυσική, αλλά και η πνευματική υγεία και ζωή των ανθρώπων. Την άποψή του σχετικά με το δεύτερο μήνυμα του Προέδρου στους πολίτες της Ρωσίας και τα νέα μέτρα καταπολεμής της επιδημίας, το ενδεχόμενο συνδυασμού τους με την εκκλησιαστική ζωή, την επικείμενη Μεγάλη Εβδομάδα και τον εορτασμό της Αναστάσεως του Χριστού (φέτος στις 19 Απριλίου), τον ασπασμό ειρήνης κατά την εορτή του Πάσχα, την ευλογία των τσουρεκιών και τις επισκέψεις στα κοιμητήρια, κατέθεσε σε αποκλειστική συνέντευξη στο ειδησεογραφικό πρακτορείο RIA Novosti ο Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας.

– Σεβασμιώτατε, πώς σχολιάζετε το δεύτερο μήνυμα του Προέδρου σχετικά με την εξάπλωση του κορονοϊού και τα νέα μέτρα καταπολεμής της επιδημίας, ειδικότερα, δε, την παράταση της μη εργάσιμης περιόδου μέχρι τις 30 Απριλίου;

– Είναι σημαντικό και επίκαιρο μήνυμα. Ο Πρόεδρος πράττει το παν προκειμένου να διασφαλίσει τις ζωές των ανθρώπων. Η παράταση των αργιών για έναν ακόμη μήνα θα έχει ως συνέπεια οικονομικές απώλειες πολλών δισεκατομμυρίων για τη χώρα, θα επιβραδύνει τους ρυθμούς αναπτύξεως της οικονομίας, θα καταστεί αισθητή στα βαλάντια των απλών πολιτών. Αυτό έχει ήδη συμβεί. Αλλά η ζωή των ανθρώπων είναι υπεράνω όλων και επομένως με κανένα ποσό δεν αποζημιώνονται όλες εκείνες οι ζωές, οι οποίες θα χαθούν ως αποτέλεσμα της μη εφαρμογής των υγειονομικών μέτρων. Γι' αυτό είμαι ένθερμος υποστηρικτής των αυστηρών μέτρων, που εισάγονται. Κάθε ζωή έχει αξία και κάθε ζωή, που διασώζεται, είναι σπουδαιότερη των οικονομικών επιτευγμάτων. Τώρα παρατηρούμε την αύξηση των κρουσμάτων των νοσούντων και νεκρών, αλλά ας μην λησμονούμε ότι, εάν δεν υπήρχαν τα περιοριστικά μέτρα, οι αριθμοί των κρουσμάτων θα ήταν απολύτως διαφορετικοί.

Ο Πρόεδρος τόνισε ότι, εάν η κατάσταση το επιτρέψει, η διάρκεια της καραντίνας θα μειωθεί. Εμείς θα το θέλαμε αυτό πολύ. Αλλά αντιλαμβανόμαστε ότι η κορύφωση των κρουσμάτων είναι πιθανώτατα ακόμη μπροστά μας και θα πρέπει να γίνει το παν, ώστε να επιμολυνθεί όσο το δυνατό μικρότερος αριθμός ανθρώπων.

– Ποιο αντίκτυπο θα έχει η πανεθνική, παρατεταμένη καραντίνα στα εισοδήματα των κληρικών, πολλοί εκ των οποίων είναι πολύτεκνοι. Δεν θα χρεοκοπήσουν άραγες οι ναοί;

– Η Εκκλησία δεν θα εγκαταλείψει τους ιερείς της και τις οικογένειές τους σε αυτή την περίπλοκη κατάσταση.

Ενδεχομένως όλη αυτή η κατάσταση επιτρέψει επιτέλους να χαραχθεί στη συνείδηση της κοινωνίας το γεγονός ότι ναι, οι ιερείς τρέφονται από την ενορία τους. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ιδίως τα λεγόμενα αντιπολιτευόμενα και φιλελεύθερα, συνεχώς διαδίδουν μυθεύματα για τις παραμυθένιες αποδοχές των κληρικών, για τις λιμουζίνες, με τις οποίες μετακινούνται οι ιερείς. Όμως όλα αυτά δεν υφίστανται, δεν υπάρχουν δηλαδή παραμυθένια εισοδήματα. Η πλειονότητα των ιερέων, εκτός από σπάνιες εξαιρέσεις, ζουν πολύ λιτά. Και η Εκκλησία

συντηρείται αποκλειστικά από τις προσφορές των ενοριτών της, χωρίς να λαμβάνει κρατικές επιδοτήσεις.

Οι ναοί, βεβαίως, δεν πρόκειται να χρεοκοπήσουν, αλλά με την απότομη συρρίκνωση των αποδοχών, η οποία είναι αναπόφευκτη, θα αναγκασθούν να μειώσουν τα έξοδα.

Κάπου, ίσως επιτευχθεί να οργανώσουν την κατάθεση ονομάτων για μνημόνευση και την αποδοχή δωρεών μέσω διαδικτύου. Είναι όμως πολύ σημαντικό να μην εμφανίζονται πουθενά οποιοιδήποτε τιμοκατάλογοι: το μεν κοστίζει τόσο, το δε τόσο. Οι δωρεές μπορούν να είναι μόνον εθελούσιες, με το ποσό να καθορίζεται από τον ίδιο τον προσφέροντα. Και σε περίπτωση που δεν έχει τίποτε να προσφέρει, δεν πρέπει αυτό να σταθεί εμπόδιο για τη λήψη των ονομάτων του για μνημόνευση.

– Πώς η Εκκλησία μπορεί να στηρίξει τον πληθυσμό και ποια υποστήριξη με τη σειρά σας αναμένετε από τους πιστούς;

– Όλες οι κοινωνικές υπηρεσίες των ενοριών, των μετοχίων και των μονών έλαβαν εντολή από τον Πατριάρχη να παρέχουν κατά δύναμη βοήθεια στους ανθρώπους, που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες. Ποια βοήθεια μπορεί να είναι αυτή; Η διανομή τροφίμων και φαρμάκων. Βεβαίως είναι και η εξατομικευμένη ποιμαντική υποστήριξη με σεβασμό όλων των κανόνων ατομικής προστασίας. Δηλαδή οι ιερείς θα επισκέπτονται τους ηλικιωμένους και τους ασθενείς στις οικίες τους για την εξομολόγηση, τη Θεία Μετάληψη και το Ευχέλαιο, όπως ήταν πάντοτε καθιερωμένο και προ της λήψεως των υγειονομικών μέτρων.

Κάθε κατάσταση κρίσεως είναι και κατάσταση νέων ευκαιριών. Σήμερα οι πιστοί μας έχουν τη μοναδική ευκαιρία να δημιουργήσουν εκείνο, το οποίο ο Απόστολος Παύλος αποκαλούσε «κατ' οίκον ἐκκλησία». Άλλωστε η χριστιανική οικογένεια είναι μικρογραφία της Εκκλησίας. Ο Ιησούς Χριστός είπε: «Οὐ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἓμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθ. 18. 20). Δεν είπε «οὐ γάρ εἰσι ἑκατὸν ἢ πεντακόσιοι συνηγμένοι», αλλά «δύο ἢ τρεῖς». Και πού συμβαίνει οι άνθρωποι να συνέρχονται συχνότερα ανά δύο ή τρεις; Μέσα στην οικογένεια. Τώρα επήλθε πλέον ο καιρός να σκεφθούμε: πόσο συχνά προσευχόμαστε μαζί με τους οικείους μας, με τα παιδιά και τους γονείς μας; Άλλωστε σε πολλές οικογένειες η ημέρα αρχίζει με τρεξίματα: τα παιδιά βιάζονται για το σχολείο, ο πατέρας και η μητέρα για τη δουλειά, μακάρι να προλάβουμε να φάμε τουλάχιστον και να μη χάσουμε το λεωφορείο. Δεν υπάρχει χρόνος για προσευχή. Το βράδυ όλοι είναι κουρασμένοι, θέλουν και να συνομιλήσουν και να δουν τηλεόραση. Και να που πάλι δεν υπάρχει χρόνος για προσευχή, καθώς νυστάζουν κιόλας.

Η δημιουργία μιας «κατ' οίκον ἐκκλησίας» είναι ο σπουδαιότερος στόχος κάθε χριστιανού. Συχνά διαμορφώνουμε ένα είδος καταναλωτικής στάσης έναντι της Εκκλησίας: να δώσουμε τα ονόματα για μνημόνευση και ο ιερέας θα προσευχηθεί. Η Εκκλησία αντιμετωπίζεται ως φάμπρικα τελετουργιών, όπου μπορείς να προσέλθεις, να παραγγείλεις και να λάβεις την υπηρεσία, ενώ η ζωή κυλάει με το δικό της ρυθμό. Εν τω μεταξύ η Εκκλησία πρέπει να έχει άμεση προέκταση στις χριστιανικές οικογένειες. Όσοι δεν έχουν δημιουργήσει ακόμη την ιδική τους «κατ' οίκον ἐκκλησία» έχουν τώρα μια μοναδική ευκαιρία να ασχοληθούν με αυτό.

– Ποιες είναι οι συστάσεις σας στους πιστούς σχετικά με το λαϊκό έθιμο επισκέψεως των κοιμητηρίων το Μεγάλο Σάββατο και ανήμερα της εορτής του Πάσχα;

– Ο εορτασμός του Πάσχα δεν συνίσταται στην επίσκεψη στα κοιμητήρια. Εάν για λόγους υγειονομικούς αυτή αποδειχθεί αδύνατη, θα χρειαστεί να απόσχουμε από αυτήν. Αλλά προσέξτε, ότι η επίσκεψη στα κοιμητήρια κατά την ημέρα του Πάσχα είναι μια παράδοση, η οποία εμφανίστηκε κατά τη σοβιετική εποχή. Το τυπικό της Εκκλησίας δεν υπαγορεύει τίποτε τέτοιο. Ακόμη

περισσότερο, κατά την περίοδο του Πάσχα δεν τελούνται καθόλου επιμνημόσυνες δεήσεις.

Η πρώτη επιμνημόσυνη δέηση μετά το Πάσχα είναι η Τρίτη της Β' Εβδομάδος μετά το Πάσχα (φέτος πέφτει στις 28 Απριλίου). Τότε θα ήταν κατάλληλο να πάμε στα κοιμητήρια, εάν επιτρέψει η επιδημιολογική κατάσταση. Εάν όχι, τότε θα πρέπει να αναμένουμε τη λήξη της καραντίνας.

– Μήπως είναι αμαρτία να ετοιμαζόμαστε για εορτές και να εορτάζουμε ακόμη και το Πάσχα σε τέτοια εν γένει χαλεπή για όλους εποχή; Κατά τη γνώμη Σας, αλλάζει το επίκεντρο της εορτής και πώς;

– Αντιθέτως! Η εορτή της Αναστάσεως είναι η εορτή τη νίκης κατά του θανάτου. Οπωσδήποτε και θα εορτάσουμε το Πάσχα, ακόμη κι εάν καταστεί αδύνατο να προσέλθουμε σε ναό. Θυμηθείτε τα σοβιετικά χρόνια. Δεν μπορούσαν όλοι οι πιστοί να βρεθούν στο ναό την ημέρα του Πάσχα. Υπήρχε αστυνομικός κλοιός και δεν επέτρεπε στους νέους να περάσουν. Ούτε υπήρχαν οποιεσδήποτε απευθείας μεταδόσεις της λειτουργίας από την τηλεόραση. Πού εόρταζαν το Πάσχα; Στις μυστικές κατ' οίκον εκκλησίες, οικογενειακά.

– Σύμφωνα με τα νέα μέτρα ο εκκλησιασμός συνεπάγεται πρόστιμο και οποιοσδήποτε αστυνομικός έχει δικαίωμα να με σταματήσει και να με εξαναγκάσει να γυρίσω σπίτι; Είναι αποδεκτό αυτό για τους πιστούς; Και εάν ο ναός είναι σε απόσταση μικρότερη των εκατό μέτρων από το σπίτι, πιο κοντά από κατάσταση τροφίμων, επιτρέπεται ο εκκλησιασμός ή όχι;

– Είναι πολύ ενδιαφέρουσα ερώτηση και ευχαριστώ που τίθεται ανοικτά. Εδώ πολλά θα εξαρτώνται από την περιοχή, καθώς και από τη σαφήνεια των ενεργειών των ομοσπονδιακών και τοπικών αρχών. Σε ορισμένες περιοχές δεν έχουν ακόμη επιβάλει καραντίνα καθόλου. Ενώ στη Μόσχα επιβλήθηκε η αυτοαπομόνωση, αλλά πώς εφαρμόζεται στην πράξη, προς το παρόν δεν είναι σαφές σε όλους. Αρχικά είπαν ότι θα εφοδιασθούν με ειδικές άδειες οι υπάλληλοι εκείνων των ιδρυμάτων, τα οποία δεν κλείνουν. Στη συνέχεια είπαν ότι δεν θα υπάρξουν ειδικές άδειες. Αυτή τη στιγμή με δικές μας δυνάμεις ετοιμάζουμε πιστοποιητικά για κληρικούς και προσωπικό των ναών. Εν τω μεταξύ η αστυνομία άρχισε ήδη να επιβάλλει πρόστιμα σε πεζούς μόνον και μόνον επειδή κάπου πηγαίνουν. Κυκλοφορεί ήδη στα κοινωνικά δίκτυα ένα σχόλιο, ότι η καλύτερη άδεια είναι το χαρτονόμισμα των πέντε χιλιάδων ρουβλίων (σημ. συντ. ισοδυναμεί με περίπου 60 ευρώ, όσο το ύψος του προστίμου). Μα, δεν μπορείς να διαθέτεις τόσα χαρτονομίσματα, για κάθε αστυνομικό.

Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να καθιερωθούν και να δημοσιευθούν κανόνες, ώστε κάθε πολίτης να γνωρίζει ποιες ενέργειές του συνεπάγονται πρόστιμα και ποιες όχι. Αλλιώς αφήνονται περιθώρια στην αυθαιρεσία αστυνομικών, κάτι που δεν πρέπει να υπάρχει.

– Θα συνεχίσουν οι κληρικοί να λειτουργούν σε μονές και ναούς την ημέρα του Πάσχα και καθημερινά κανονικά μέχρι τις 30 Απριλίου ή μήπως αλλάξει κάτι;

– Οι ιερές ακολουθίες σε Μονές και ενοριακούς ναούς δεν παύουν ούτε για μια ημέρα. Υπάρχει πολύ παραπληροφόρηση ως προς το θέμα αυτό. Κάπου ακόμη και επικαλούμενοι το πρόσωπό μου έγραψαν ότι δεν θα τελείται το Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Δεν είναι έτσι. Δεν είπα κάτι τέτοιο. Όλες οι λειτουργίες και όλα τα Μυστήρια θα τελούνται. Ενώ το θέμα του εκκλησιασμού των πιστών θα αντιμετωπίζεται διαφορετικώς σε κάθε περιοχή και σε κάθε εκκλησιαστική επαρχία, αναλόγως της επιδημιολογικής καταστάσεως. Κάπου μπορεί να προκύψει μια κατάσταση και οι ακολουθίες αναγκαστικά θα τελούνται κλεισμένων των θυρών. Κάπου θα μπορεί να επιτρέπεται η παρουσία ενός μικρού αριθμού πιστών.

Η κατάσταση που διαμορφώθηκε στη Μόσχα είναι παράδοξη. Ο Πατριάρχης κάλεσε τους πιστούς να μείνουν σπίτι. Η πλειονότητα των πιστών σέβεται αυτή την εντολή. Δόξα τω Θεώ. Όμως υπάρχουν εκείνοι, οι οποίοι ούτως ή άλλως έρχονται στις ακολουθίες. Δεν μπορούμε και δεν πρόκειται να τους απομακρύνουμε, εκτός μόνον εάν κάποια στιγμή προκύψει η κατάσταση και ζητηθεί με εντολή να κλείσουμε τους ναούς. Εκεί όμως, όπου δίδεται τέτοια εντολή, δεν είναι απόφαση της Εκκλησίας, αλλά των τοπικών Αρχών.

– Πώς, κατά τη γνώμη Σας, θα εξελιχθεί η κατάσταση περαιτέρω; Ιδίως προβληματίζουν η Κυριακή των Βαΐων (12 Απριλίου), η Μεγάλη Εβδομάδα (από 13 Απριλίου) και το Πάσχα (19 Απριλίου); Εάν θέλω, για παράδειγμα, να ανάψω ένα κεράκι και να δώσω ονόματα προς μνημόνευση θα με αφήσουν;

– Όπως είπα προηγουμένως αυτή τη στιγμή οι πόρτες των ναών στη Μόσχα είναι ανοικτές, αλλά ο Πατριάρχης κάλεσε τους λαϊκούς να μείνουν σπίτι. Σε άλλες περιοχές η κατάσταση είναι διαφορετική. Πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση σε κάθε συγκεκριμένη περιοχή, δεν είναι πλήρως κατανοητό προς το παρόν. Γι' αυτό το πιο σωστό είναι να καθόμαστε σπίτι, να μην πηγαίνουμε πουθενά, να τηρούμε το καθεστώς της αυτοαπομόνωσης.

Φρονώ ότι πριν την έναρξη της Μεγάλης Εβδομάδος σε κάθε εκκλησιαστική επαρχία θα ληφθούν και θα ανακοινωθούν συστάσεις σχετικά με τη δυνατότητα ή μη εκκλησιασμού.

– Θα υπάρχουν λιτανεύσεις κατά την ημέρα της Αναστάσεως ή θα ακυρωθούν;

– Και πάλι δυσκολεύομαι προς το παρόν να απαντήσω. Θα το δούμε αργότερα.

– Θα επιτρέπεται κατά το Πάσχα η ανταλλαγή ασπασμού ειρήνης, τι προτείνετε εσείς;

– Σας καλώ να χαρούμε από το ίδιο το γεγονός της Αναστάσεως του Σωτήρα. Δεν γνωρίζουμε τι θα γίνει τις πασχαλινές ημέρες, αλλά πιστεύω ότι ακόμη και η έλλειψη των τριπλών ασπασμών ειρήνης δεν θα επισκιάσει την αναστάσιμη χαρά ούτε των κληρικών, αλλά ούτε των ενοριτών.

– Ευλογία τσουρεκιών, αυγών, ανταλλαγή δώρων, συνεστιάσεις, όλα αυτά μπορεί να καταργηθούν; Πώς τότε οι άνθρωποι να εκφράσουν τη χαρά τους και να τη μοιραστούν;

– Με κοινή οικογενειακή συνεστίαση, γιατί όχι; Εντός της κατ' οίκον εκκλησίας της κάθε οικογένεια μπορεί και τσουρέκια και χριστόψωμα να ψήσει και να καταλύσει εις πάντα μετά την παρακολούθηση τηλεοπτικά της Πατριαρχικής Αναστάσιμης ακολουθίας από τον Καθεδρικό Ναό του Σωτήρος Χριστού.

Και εάν συμβεί ότι κάπου δεν θα υπάρχει η δυνατότητα να ευλογηθούν το Μέγα Σάββατο τσουρέκια, αυγά, χριστόψωμα κλπ. φαντασθείτε πώς επί εβδομήντα χρόνια σοβιετικής εξουσίας πολλοί πιστοί στερούνταν εκείνη την ευκαιρία. Και όταν του χρόνου θα επανέλθουμε όλοι για ευλογία των τσουρεκιών, θα ενθυμούμαστε τον φετινό πασχαλινό «εγκλεισμό» και θα χαιρόμαστε για κάτι, που πολλοί από εμάς δεν εκτιμούσαμε: δηλαδή τη δυνατότητα να προσέλθουμε ακωλύτως σε ναό και να προσευχηθούμε από κοινού.

Ας μην δραματοποιούμε την κατάσταση. Μερικές γενιές στη χώρα μας ζούσαν σε συνθήκες διωγμών κατά της Εκκλησίας. Τη δεκαετία του 1930 η πλειονότητα των Ναών ήταν κλειστοί, οι ιερείς εκτελέστηκαν και σε πολλές πόλεις και χωριά ούτε δυνατότητα υπήρχε να έλθει κανείς σε ναό, να μεταλάβει και να βαπτίσει το παιδί του. Έτσι επί χρόνια ζούσε η Εκκλησία. Τώρα, δόξα τω Θεώ, δεν είναι καθόλου έτσι. Απολαμβάνουμε πλήρη ελευθερία να ζούμε μια ολοκληρωμένη

εκκλησιαστική ζωή. Απλώς προσωρινά βρεθήκαμε σε κατάσταση στην οποία μας υπαγορεύθηκε η αυτοαπομόνωση. Ελάτε να διέλθουμε την περίοδο αυτή με ταπείνωση και ηρεμία. Ελάτε με κοινές προσπάθειες να διατηρήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερες ανθρώπινες ζωές. Και ο Κύριος θα μας ανταμείψει τον καθένα γι' αυτό και θα μας τιμωρήσει για την αμέλεια.

Δεν πρέπει να επικρατήσει τώρα καμία μελαγχολία, φόβος, πανικός, ανησυχία. Πρέπει να πάψουμε να απελπιζόμαστε και να δημιουργήσουμε τις μικρές μας κατ' οίκον εκκλησίες. Μόνον έτσι θα αντιμετωπίσουμε αυτή τη συμφορά.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/45596/>